

Nro 45.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBÖL.

*Költ Bétsben Juniusnak 6 dik napján 1794.
esztendőben.*

Lengyel Ország.

Stanislaus Augustus mostani Lengyel király né-
vének napján, minden esztendőben eggyé-
hány érdemes hazafiak vétettek bé a' Sz. Stanis-
ló viitzi rendsbe, melyet önnön maga ez a' ki-
rály állított fel *Májusnak* 18 ik napján, 1765-dik
esztendőben. Mostan is, u. m. múlt hólnapnak
8-dik napján meg innepeltetett ez a' nap, mind
a' *Warsóvidi* fő templomban, mind a' királyi ud-
varnál, ezzel a' külömbséggel mindazáltal, hogy
most senki sem vétetett fel ebbe a' rendbe. Dél
után maga mulatságára ki kotsikázván a' király,
a' *Vistulán* túl fekyő, *Prng* nevezetű külső város-

ba, mingyárt azt költötték némellyek rólla, 's az
 beszélék, hogy többé vizsgálja sem fogna menni.
 Melly hazug hír értésére esvén a' fejedelemnek
 azonnal vizsgálta tért a' városba, 's jelenlétele ál-
 tal tázfolta meg ellenségei által költetett hazug
 hirnek valóságtalanságát. — Ezen hír által is
 ugyan, de kiváltképen az által nagy nyúghat-
 lanságba ejtetett *Warsóvia*, hogy mind az Oro-
 szok, mind a' Prusszusok nagy számmal, 's erős
 ártilériával közelgessenek a' városhoz. Fél óra
 alatt az egész polgárság fegyverbe öltözve ki rük-
 kolt az úttzákra, de leg kissebb zenebonát sem
 indított. Végtére ki sült, hogy ezen hazug hír
 a' fogságba ült Lengyel Mágnásoknak udvari tse-
 lédjeik és baráttyaik által költetett és szóratott
 legyen ki a' kösség közt, olly fel tétellel, hogy
 a' támadandó zenebona alatt a' fogoly Mágná-
 sok ki szabadúlhassanak, 's bátorságosabb hely-
 re vehessék magokat. Ezen hamis hirnek ková-
 tsai azonnal meg fogattatván, a' fenytő házba
 dugattattak. Mellyen felettébb meg bosszonkód-
 ván a' nép, mingyárt keményen kezdette azok-
 nak a' Lengyel Mágnásoknak büntetéseket sür-
 getni, a' kikről immár emlékeztünk, hogy t. i. fel-
 akasztattak. — Azoknak, t. i. *Ozarovski* korona
 Feldmarsalnak, *Gr. Ankvitznak* és *Zabielló* Lyth-
 vániai all feldmarsalnak, a' kik a' Tanátsház előtt
 akasztattak fel, halála nagy örömet szerzett a'
 nézőkben, kiknek száma könnyen réá ment 10
 ezer emberre.

Báró *Jgelström* Orosz Generál illyetén leve-
 let irt a' *Petersburgi* hadi Tanats Praesidenséhez:
 „Az egész Lengyel ármádia, a' *Warsóviai* Gar-
 nisonon kívül, complotban vagyon, amaz 18 ezer,
 e' pedig 4000 főből álló. *Krakóviában*, *Sandomir-*
ban, és *Lublinban* immár confoederációk is vagy-
 nak, 's egészlen a' Fr. Jakobinusok principiumaik
 szerént vagynak intéztetve, ez a' complot napon-
 ként mind jobban jobban öregbedik, és sebes lé-
 pésekkel terjesztetik ki. Minden reménységemet

Égyedül az Istenbe és Császárnémnak igaz ügyé-
be helyeztetem. Kétség kívül *Lythvnia* is fog-
ja Lengyel Országnek nyomdokait követni. Kér-
lek az Isten nevére, keress módot ezen gonol-
nak meg fojtására — minekelőtte a' Törökökkel
üstökbe kapnánk, meg kell amazokat előzni, 's
el nyomni. Hogyha *Soltikow* corpora ide jövénd,
eggyferibe nyaka fog a' Lengyel conföderatió-
nak szakadoi. — Itüllye meg az Úr jelen való
szomorú környülállásaimat, a' ki minden szem-
pillantásban ellenség és spionok által vagyok kö-
rül vétettetve, és sem Császárnémtől, sem a' szö-
vetséges fejedelmektől semmi segedelmet nem var-
hatok. „ s. a. t. — A' közönséges bátorságra
ügyelő Commissió, és hadi Tanács éjjel nappal
foglalatoskodnak *Warsóvidban*, és égyet értenek
Kosciuskó Generállal, a' ki félvén attól, ne hogy
el zárattasson *Krakóviától* a' Prusszus seregek ál-
tal, még most is ott múlat, 's éjjel nappal dol-
goztat a' redutákon és sántzokon. Eggy Procla-
mátiójában, azt parantsolta a' nemzet nevében,
hogy nemtsak tsupán a' nemesség, hanem min-
den lakos és paraszt 15 esztendőstől fogva 50 esz-
tendősig kellyen fel, 's fogjon hazája védelmezé-
se mellett fegyvert. A' nemeseknek meg hagyat-
tatott, hogy a' jószágaikban lakó parasztoknak
tulajdon költségeken dárdákat készíttessenek, en-
nekfelette minden helységnél a' hegyek tetején,
lármát jelentő rúdakat ásattassanak, azokra szurok
kolzorúkat függesztessenek, a' mellyeknek meg
gyújtatások által jel adattathasson a' népnek őz-
ve gyüllésére, hogyha az ellenség közelgeténd.

Nagy Britannia.

Az epe sáros természetű, és ugyan ez okon
melancholiára felettébb hajlandó Brittusok abban
állittyák nemzeti szabadságoknak valóságos mi-
vóltát, hogy ők mind a' vallást, mind a' polgá-
ri igazgatást tárgyazó dolgokban szabadon gon-

dolkódhassanak. E' miatt sokszor öly nagy változás esett közöttök, a' melly nemcsak vélekedéseiknek, hanem még polgári constitutiójoknak alkotmányát is meg tántoritotta. A' jelen való időben is nem kevesen talátnak köztök olyanok, a' kik nemzeti szabadságokkal vissza élnek, és a' Fr. polgári új alkotmányt akarván majmozni, külömbkülömb-féle társaságokat állítottanak fel magok közt, mellyekben az értelmesebbek, vagy legalább azok, a' kik a' köz nép felett böltselkedni látnak magoknak, democratica letzkéket tartanak. A' múlt hólnapnak 13 dik napján, estéli 10 órakor, eggy *Thelwal* nevezetű lakos, egynéhány gyanús társaságoknak tagja, és a' democraticum principiumoknak nagy apostola, a' *Londoni* úttzán éppen abban a' szempillantásban fogattatott el, a' mellyben sziatén apostolságának gyakorlására eggy *Beaufort-Buildings* nevű közönséges Szalába akart volna menni, melly törtéset nem hogy meg rettentette volna a' gyanús társaságoknak több tagjait, söt a' mi több, mi-nyárt más nap egynéhányan találtattak közöttök, a' kik amannak apostolságát magokra vállalván, számos halgatóknak jelenlétekben fogtak törvénytelen hivatallyoknak gyakorlásához.

A' következett napon tartatott parlamentaris Gyűlésben *Dundas* Status Titoknak eggy nyálabb papirozt adott által a' király parantsolat-tyából az alsó háznak, avagy parlamentomnak, a' mellyekben a' *Correspondens* és *Constitutionalis* társaságoknak actái és resolutiói vóltanak fel jegyeztetve. — Egyszermind fel olvastatott az a' királyi parantsolat is, a' mellyben hathatos okokkal ajánlatott az alsó parlamentom tagjainak ezen gyanús papirosoknak szoros meg vizsgáltatások, és öly hathatos eszközöknek keresése, mellyek által az Angliai birodalomba is bé tsúszott, és naponként öregbedő Fr. métely, még zöld fűvében meg fojtattasson. *Pith* minister mingyárt azt javasolta, hogy a' szokott *adresse*, az az, királyi ké-

gyelmet meg köszönő levél, kézzitessen ki, 's küldetessen meg a' királynak, a' ki ez által is ki nyilatkoztatta a' parlamentomhoz való szíves indulattját, és a' nemzet boldogságát munkálkodó atyai gondoskodását, és szorgalmatosságát, hozzá tévén azt, hogy senki sem fogna a' tagok között találatni, a' ki ezen idvességes projectummal ellenkezne. Eggyzszermind azt javasolta: 1. Hogy ezen gyanús actáknak meg vizsgálására egy különös Commissió rendeltetne ki. 2. Hogy ez a' Commissió titkos lenne, az az, senkinek sem kellene azt tudtára adni, ne hogy észre vévén azt az azon actákban fel jegyeztetett személyek, el kerülhessék érdemlett büntetéseket. — *Fox* úr, a' ki másként régtől fogva ellenkezik a' miniszterrel, most eggyyszer meg tartóztatta ellenző indulattját, és önnön maga is jóvá hagyta, 's ditsirte a' miniszternek fel tételét: mindazáltal magának meg tartotta azt a' szabadságot, hogy a' mit a' ki nevezteendő Commissió dolgában a' haza constitutiójával, és fundamentos törvényekkel ellenkezőnek lenni tapaszalánd, mindenkor fel fedezhesse, 's ellene mondhasson. Sőt jobbnak 's illendőbbnek lenni itilné előre meg tudni, meg vizálni, hogyha méltók legyenek é azon acták a' titkos commissióra, avagy nem? annyival inkább, hogy szokáson kívül való dolog volua ezen rendkívül való provisio, avagy gondviselés.

Lord *Wycombe* helybe hagyván *Fox* úrnak meg jegyzését, azt mondotta, hogyha valamely complót vagy az országnak bé vett constitutiója, és java ellen, méltó leszen annak tagjait meg büntetni, de előre esmérni is, mint maga gondolatlan és oktalan embereket. Mindazáltal maga is azt óhajtyá, hogy nem titkosan, hanem világosan kell dolgaikat meg vizálni, ne hogy mind a' parlamentom, mind a' ministerium gyanúsakká tegyék magokat. Senkinek nem szolgál ugyan, úgymond *Lord Wycombe*, betsületére a'

fellyebb nevezett gyanús társaságoknak tagjának lenni, hanem nem tartya törvénytelenységnek, hogyha értelmes személyek öfzve gyűllenek az Ország dolgainak vizsgálására, és olly ditsiretes eszközöknek keresésére, mellyek nemtsak alkalmasok, hanem szükségesek is a' bé tsúfzott vissza éléseknek, vagy inkább törvénytelenségeknek meg igazítására, és a' köz jónak öregbitésére. Fox úr erre azt felelte, hogy az elő hordott indító okok elégteleneknek lenni láttatnak nékie a' titkos commissiónak kívánására; hogy ez a' lépés semmi előbbi történeteken nem fundáltatik, és hogy bizonytalan dolog legyen, mellyik eszközhöz kellyen a' parlamentomnak elsőben nyúlni, törvényhozó hatalmához é, vagy a' mások által való informáltatásához.

Pith minister ezen ki fogásokra rövideden azt felelte, hogy ezt a' törvényes procedurát, avagy lépést, nem a' józan okosságból, hanem a' múlt példákából is könnyen meg lehet mutatni. Eleitől fogva szokásban vólt, ágymond ő, a' királyi petsétes, és parlamentomnak küldetett actáknak meg vizsgálására titkos commissiót rendelni. Említette állatásának erőssítésére, az 1722. éftendőben történt complótot. Kavallóri parolájára fogadta, hogy ezen mostani gyanús társaságoknak leg főbb tzéllyak legyen az Ország mostani jó constitutiójának fel forgatása, a' parlamentomnak el töröltetése, és a' Frantzia anarchiának által plántáltatása; tehát nemtsak nem kell a' titkos commissiónak rendeltetését akadályoztatni, sőt inkább azon kell iparkodni, hogy a' jelen való gonosz complótnak tagjai mind ki nyilatkoztassanak, 's meg büntetessenek órdemek szerént 's a. t. Fontos okait helyeseknek találván az alsó parlamentom, jóvá hagyta, 's bé vette a' ministernek a' titkos commissió eránt tett javaslását.

Azon veszedelmes társaságokról, mellyekről áltan vetélkedtek egymás közt az alsó Parla-

tomnak tagjai, ekként okoskodik egy közönséges levél: A' Parlamentom által ki nevezetett, és a' meg fogattattaknak írásait szorosán meg vizsgáló commissiónak jelentéséből ki tettik, hogy ezen haza árulóknak nem más végek vólt, hanem az Ország Constitutiójának fel forgatása. — A' constitutionalis társaság tsak nem minden részetskéjével Angliának levelezett, a' Párisi Jakobinusok klubjával, és a' N. Gyülléssel is égyet értett, 's minden állapotját és környülállásait el árulta a' Hazának, sőt a' mi több, azon iparkodott, hogy többé sem a' királlyal, sem a' Parlamentommal magát szóba ne eressze. A' *correspondelő*, az az, levelező társaság amannál is veszedelmesebb vólt, 's azon igyekezett, hogy az egész nemzetet egybe gyűjtse, Nemzeti Gyüllést állítson fel, és ezen végének elérésére, mind a' népet, mind nevezetesen a' parafztságot fel fegyverkeztethesse, 's olly állapotba helyheztethesse, mellyben elegendő lehessen maga védelmezésére, következképen a' parlamentomot semmivé tehesse, a' királyi hatalmat és méltóságot el törölhesse, és így egészen más formába önthesse a' mostani igazgatásnak formáját. *Pith* minister arra kéri az alsó Parlamentomot, hogy a' jelen való veszedelmes környülállások közt ne támaszkodna a' *Habeas corpus* actára, hanem annak félre tételével, engedne szabad folyamatot az igazságot szolgáltató bíráknak. (e.)

Frantzia Ország.

Minémü gondolattal légyenek a' Fr. nemzetnek képviselői, némelly vallásbeli zikkelyekről,

---

(e.) *Habeas corpus*nak nevezetik N. Britannidban az az akta, avagy törvény, a' melly a' nemzetnek méltóságán és szabadságán fundlatatik. Ezen közönséges törvénynek ereje szerint, senkit sem szabad ottan elegendő taná-

meg tetteztik *Robertspierének* azon beszédéből, melyet múlt hólnapnak 16 dik napján tartatott ülésben mondott, a' *decási* innepéről emlékeztetvén: Meg tzafohatatlan igasság, *úgymond*, az, hogy minden tudományt, a' melly által a' lélek méltósága magasztaltatik, kégyesen kell a' republikákban venni. Tehát, ki bizta reád gonosz áruló, hogy azt mondjad: *nintsen Isten, és nem egyéb a' lélek tsupa lehelletnél, a' melly a' sirpartján el enyészik?* Mellyik gondolat alkalmatosabb a' lélek méltóságának öregítésére, a' semmivé tételről é, vagy a' halhatatlanságról való gondolat? nem nagyobb örömtökre szolgálé tippétek rokonotoknak halálán siránkozók azt hinni, hogy az ő halhatatlan részében romolhatatlanul meg fog hozzátok való szerzetének képe maradni? Oh te, a' ki a' te magzatodon férjeden, mint édes anyja és szerelmetes feleség bánkódoz,

bizonyosságokon kívül őrizetbe avagy fogságba vinni. És bátor valaki, vagy valamelly törvénytelenességért, vagy adósságért törvénybe idéztetik és tömlöztzre tételik a' bíró által: még is mindazáltal, hogyha ezen aktára provocállya magát, szabadtságot nyer bírjától szoros tömlöztzéből, az úgy nevezett Soutvarth nevű királyi bankba, vagy pedig Loodoni Fleetbe által menni, melly mind kettő olly tágas, hogy azokban nemtsak házak és úttzék, hanem rétek és szántó földek is vagynak, holott a' perbe idéztetett fogoly szabadon sétálhat, mulathatja magát, s szabadon gyakorolhatja szokott mesterségét. Hogyha pedig ezen különös, és tágas fog házaknak határain túl lépénd, és más szabad helyen találhatik, vagy az Előjárók, vagy a' Creditorok, az az, költsen adók által, már akkor nem fedezheti magát a' Habeas corpus aktával, hanem az úgy

az ő halhatatlan részében vagyon egygy olly érzékenység, melly a' tiédnek meg felel; a' melly a' te szívedet láttya; könnyüidet számlállyá, 's tudja kegyes fájdalmidat betsülni. Mellynél több érzékenysége és elméje vagyon valakinek, annál inkább tudja lelkének méltóságát betsülni; mennél magosabban gondolkozik valaki, annál ötmestebb meg fogja a' léleknek méltóságát magasztaló gondolatokat. Nem akarom a' philosophisi gondolatokat pérbe húzni. Ugy nézem az *atheismust*, az az, az isten lételének tagadását, mint a' nemzetnek polgári társát, és azt mondom, hogy mivel az istenségről való gondolat az igazságnak szava, respublicához tartozó. Soha egygy törvénytévő sem igyekezett az *atheismust* a' nemzet közzé bé iktalni; sőt néhányan közzülök hamis költemények által is kivántak a' tudatlan és vastag képzelődéseket meg szorítani. *Socrates* azt mondotta maga felől, hogy ő lélek által volt illetve. Melly böldegok vagyunk mi Franziá Országnak törvénytévői, hogy minékünk egygy olly meg világosodott nemzetnek formálásához vagyon szereztünk, mellynek értelme meg nem engedi, hogy mi hazug költeményeknek segítségével éllyünk. A' régiség égyetlen egygy nemes indulatú és gondolkozású férfit sem mutathat minékünk, a' ki ezen nemes gondolatra ne támaszkodott volna; ellenben minden gonosz-tévők igyekeztek azt el titkolni s. a. t.

Páris városának Poissoniere, az az, hal piatz nevű szakaszában egygy *Pichard* nevű polgár meg halván, és sirjához vitettvén, illetén beszédet tar-

---

nevezett Newgati szoros tömlötzbe zárattatik, 's mind addig ki sem bocsáttatik onnan, valameddig mind *Creditorait* ki nem elégíti, mind a' tett költséget visszra nem fordittya, mind az *Elojáróknak* az utolsó fillérig eleget nem tejjend.

tott azon ofztálynak előülője felette: „*Respublica*.
nus, kedves atyámfia! a' törvénynek nevében adom
 által testednek sátorát, a' mi közönséges anyánk-
 nak a' földnek. Jól tudjuk mi azt, hogy te nem
 holtál meg egészen. Igazán mondatott, hogy a'
 sír két világnak határain építetett emlékeztető
 ofzlop. A' te halhatatlan lelked el válván töl-
 lünk, egygy olly igaz és jó istennek kebelébe ment
 hé, a' ki ellensége a' tyrannusoknak, pártfoga
 az el nyomattattaknak, és a' szabad embereknek.
 Kivánom, hogy továbbá is érezzed és kóstoly-
 lyad a' szabadtságnak, egyenlőségnek, és min-
 den múlt századokban élt kégyes *republicánusok*'
 barátságának és társaságának örömét. Oh ked-
 ves atyámfia, éppen olly halhatatlan a' virtus,
 mint maga az isten, a' kinek munkája az. Ki-
 vánnyuk, hogy hasonló állapotod legyen *Brutus*,
Cató és *Aristides* állapottyához. — Vedd el ezen
 utólsó kívánságunkat: *olly jó*. Segítségünkre fog-
 juk sírodon hívni az Istent, a' hazát, és a' sza-
 badtságot. Vajha ezen kellemetes szón utóllýára
 is repesne a' szíved. Aldjuk a' leg főbb való-
 ságot, a' ki az embert halhatatlanságra terem-
 tette, a' ki a' kégyességet meg jutalmaztattya.

Pachet, Páris városának fő polgármesterét,
 a' ki *Hebert* pártjához tartozott, hanem annak
 Szerentsétlenségétől fogva igen tsendesen viselte
 magát, *Májusnak* 8-dik napján tömlöztzre vettette
Robertspiere, 's helyére *Fleuriotot* választatta a'
 nép által. — Múlt alkalmatossággal említettük,
 hogy *Ersébet* hertzeg aszszony is fel áldoztatott
 a' gvillotinének. *Májusnak* 10 dikén a' revolúci-
 onalis szék eleibe idéztetvén, mingyárt élzre vette,
 hogy ő többé vissza nem fogna menni a' *Temple*
 nevű fog házba: azért azt kérte az érettek kül-
 döttektől, engednék meg néki, hogy a' XVI *La-*
jos árváit utóllýára meg ölelhesse, 's érzékeny
 mellyéhez szorithassa. Csórgó könnyüinek leg
 kissebben sem engedtek a' kegyetlen barbarusok,
 hanem meg fogván karjait le vezették a' kotsi-
 hoz, 's abba bé tették. A' mint egygy közönsé-

ges levél jelentí, maga a' revolutionalis szék sem talált hibát benne, és tsak azzal vádolta, hogy ő is részt vett volna a' *Danton* complotjában. — Következett nap, u. m. *Máj.* 11 dikén 3 pap, két vólt apácza, és egy 77 esztendős varró asszony gvilottiniroztattak, mindnyájan azzal vádoltatván, hogy contra revolutionalis szókat szóltanak, és titkos gyűlléseket tartottanak, a' polgári hitet le nem tett papokkal. — *Filip* vólt Orleáni herczegnek felesége, a' meg hólt gazdag *Penthievre* herczegnek égyetlen egy maradéka is a' revolutionális szék eleibe idéztetett, a' kit különös virtusaiért, és példás életéért az egész világ nagyra betsült. — A' mint tudunkra vagyon, nem szenvedhetvén ez a' kegyes herczeg asszony férjének feslett életét, el hagyta őtet; e' pedig egy *Montesson* nevű ágyast tartott magának, és sok pénzt hagyott nékie, de ő sem emésztheti azt békével meg, mivel már ő is a' *Conciergerie* nevű fog házban ül. A' N. Gyűllésnek mostani előüllője *Carnót*, ismét 4 hétre erősítette meg a' közönseges Jóra ügyelő Commissiót eddig viselt hivatalyában.

Hadi Történetek.

E' folyó hólnapnak 4 dikén költ különös udvari újság levélben hosszason le irattatik azon ütközet, melly múlt hólnapnak 18 dik napján a' *Bolió* F. M. Lájtinánt kórmánya alatt lévő *Austriakusok* és *Frantziák* közt történt a' *Luxenburg* és *Lüttich* közt fekvő *Boullioni* Grófságban, ugyan azon nevet viselő város alatt. Értésére adattatvön *Bolió* F. M. Lájtinántnak, hogy a' *Belvaux* és *Noir Fontaine* közt táborozott, 4000 főből álló *Fr. corpus* segítséget várna magához *Seddánból* és *Carignánból*, el tökéllette magában, hogy azt két felől meg támadván, el zárja a' *Boulliomba* való vissza mehetéstől. — Ki is indúlt *Májusnak* 18-dik napját követett éjjel a' vezérlése alatt lévő sereggel, de ott nem lephette az ellenséget, mivel már akkor az is el hagyta tábor helyét a'

Buillon felé marsirozott. Igy lévén a dolog utánnok küldötte az avantgardét, melly a nálla lévő *Wurmser* hufzárjaiból 2 escadron vasasokból, és 600 önként ki vállalkozott gyalogokból állott, olly véggel, hogy mihelyt útól érik a Frantziákat, mingyárt vagjanak bé azoknak soraiiba; önön maga pedig 4 osztály gyalogsággal, és elegendő ártillériával igyekezett amazokat ségíteni.

Észre vévén az ellenség utánnok ment seregeinket, *Courrozhoz* nem mozdított; egy hegy tetjére gyüllött fel, mind a *Semois* nevű folyó vizet, mind *Bouillon* városát háta megett hagyván. Utól érven őket avantgardánk, mingyárt hozzá kezdettek az attakirozáshoz, és bátor amazok ágyúikkal védelmezték légyen is magokat; még is mindazáltal minden oldalról közikbe vágta lovasaink, és minekutánna széllyel szórták, 's el üzték volna a' Fr. lovasokat, felettébb sok kárt tettek a' gyalogságba, 's egészen a' városig kergették; abba bé is mentenek gyalogaink, holott az ablakokból és ajtókból lövöldözvén rájok a' Frantziák, bé mentek a' házakba, 's minden ott találtatott, és a' várból is kártásokkal tüzelőket le vagdalták, úgy annyira, hogy négyed része nem maradott életben, ezek is pedig ki *Sedánba* futott, ki pedig a' hegyekben és erdőkben rejtezett el. Részünkről mintegy 50 ember holt meg, melly veszteségünket leg inkább öregbitette az, hogy a' *Wurmser* hufzár regimentéből vala, igen érdemes fő Strázsamesternek *Kisfaludy* úrnak égyyik lábát, és *Kinsky* Ferentz gyalog rgból való zászlótartónak *Gr. Metternichnek* égyyik kezét elszakasztotta az ágyú golyóbis. Az ellenség vesztesége hat, söt hét-száz emberre is fel ment, kik között sok tisztek találtattak. — Fogattattak el mintegy öt-százan, 's ezek közt 2 kapitány, 9 hadnagy, 4 ágyú, és 3 munitiószekér.

Gr. Kaunitz hadi Tármaster jelentése szerént, *Májusnak* 20-dikán este, mintegy 2500 Frantziák ütöttek ki a' *Mobözi* várból, 's vissza is nyomták *Latour* F. M. Lájtinánt külső ör állóit, hanem

tsak, ugyan szeréntséssen vissza verték őket vitézeink, és előbbi tanyájokat is vissza vették.

B é t s.

Az Alsó Austriai Kormányfőek által közönségesse tétetett Cs. K. parantsolatnak folytatása.

A' ki nevezett pénzváltóknak neveik ezek:
 1.) *Louis Julien* Pénz váltó; 2.) *Jáumo P. V.* 3.) *Grand* és társa Helvécziai P. V.; 4.) *Dupont* az ifjabb P. V.; 5.) *Vussoni* és kereskedő társa Genuai P. V.; 6.) *Obercamp*; 7.) *Malet* és kereskedő társa P. V.; 8.) *Raziures* az öregbik és ifjabbik; 9.) *Berard*; 10.) *Nogue*; 11.) *Caccia*, atya és fia; 12.) *Sartorius Schukard* és kereskedő társok; 13.) *Donner* P. V.; 14.) *Le Roi de Camilly*; 15.) *Serre*; 16.) *Paignon* és kereskedő társa; 17.) *Rousseau* fiastól égyütt P. V.; 18.) *Pierre le Roi* P. V.; 19.) *Pierre*; 20.) *Bouchet*; 21.) *Pochet*; 22.) *Chabanel*; 23.) *Guisdon*; 24.) *Germain an d' Or*; 25.) *Richard* az öregbik; 26.) *Richard* az ifjabbik; 27.) *Ririer Tamás*; 28.) *Fannin* az idősik; 29.) *Androin Pál*; 30.) *Asmond de Cillarceau*; 31.) *Boulier* két testvérek; 32.) *Breant de la Neuville*.

A' Pénzváltó Commissionának tagjai és Agensei: 33.) *Perregaux* P. V.; 34.) *Pache* Genuai P. V.; 35.) *Kulchiron* P. V.; 36.) *Enfantin*; 37.) *Baguenant* P. V.; 38.) *Roque*; 39.) *Hupaix* ágens. 40.) *Page* ágens; 41.) *Contombier*; 42.) *Pillop*.

Az ezen dologban másuva útazott Agenseknek nevei: Genuába mentek *Bussony* és *Page*; Olasz Országba *Grivel*; Hamburgba *Burdoi*, *Pashis* és *Hupaix*; Hollandiába *Ronis* Havrei kereskedő, és a' Nantesi *Barthelemis*; Helvécziiába *Perregaux* és a' Havrei *Hamet*; ugyan oda *Portau*.

Mint hogy ezen veszedelmes rendeléseket szükségos jókor, és illendő eszközök által meg akadályoztatni: ahozképest illendő volt mind a' Publicumnak közönségesen, mind kiváltképen a' kereskedőknek tudtokra adni ezen Fr. pénzváltók.

nak neveiket, egyszersmind valójában inteni, hogy szorgalmasan ójják magokat, azoktól, a' velek való kereskedéstől, égyet értéstől, és czimborázástól. Sőt keményen meg parantsoltatik mindeneknek ugyan, de kiválképen a' nagy városbeli kereskedőknek, hogy mihelyt illetén idegen gyanús embereket és kereskedőket fognak magok közt tapasztalni, azonnal tegyenek jelentés a' Cs. K. Alsó - Austriai Kormány széknel.

Bétsben 17 dik Máj 1794-

Magyar Ország.

Tisza Lökön egy nőtelen szép ifjú legény nem tudatik mi okból, régtől fogva nagy gondolkozásba esvén, és múlt *Márt. 22 dik* napján körül vétetvén a' melancholia által, reggeli 3 órakor fel öltözött, köpönyeget vett magára, és a' tisza partra szaladván, 's ott tsizmáját le vetvén a' vízbe ugrott, és minekutánna sok ideig abban úszkált volna, ki ment, 's újra fel öltöztvén haza szaladt, imádkozott, és a' tsizmáiért küldvén a' tisza partra gazdasszonyát, maga egy konyhákést kapott, az istállóba szalatt, és elsőben is torkát a' gégeje mellett által ütötte, onnan ki rántván jobb oldala felé a' hasába dőfte, és a' mennyire a' kés nyele ért, addig bé nyomta, háromszor magában meg forgatta, 's végtére a' földre le esvén, el ájúlt. Azomban a' gazdasszonya haza menvén a' tisza partról, urát fél holtan találta az istállóban, 's lármát ütven, többen is oda gyüllöttek, és a' szerentsétlen ifjúnak kezéből ki ragadták a' kést, magát pedig vízzel öntöztvén, ábrázattyát élefszgették. Ezen szomorú történet leg ottan értésére adattatván egy B. M. nevezetű, *Tokajban* három esztendővel ez előtt letelepedett examinatus seborvosnak, a' fellyebb nevezett helységbe nagy siettséggel ki ment, és szorgalmasan igyekezete, 's hasznos szolgálattya által annyira vitte öt hetek alatt, ezen mindenkötől el hagyattatott desperatus beteget, hogy már

múlt hólnapnak 5-ik napján tartatott *Tarczali* vásárban, a' fel gyógyúlt ifjú portékákat árult.

Tudósítás.

Hat ez tündeje már, mióta a' Nemes Magyar Hazában külömb-külobb féle rangú uraságok nevelésem alá bizott kis-asznyaik körül fáradozom. Erre a' többek között azért adtam magamat, hogy ha született magyar nem vagyok is, mindazáltal a' Hazának érdemes tagjává tessesem magamat, és éppen ezen az okon, nem akarnám eddig való munkámat félbe hagyni, hanem még nagyobb tökéletességre vinni; kiváltképen azért, mivel a' Reformátusok közt még eddig semmi ollyas közönséges kis-aszzonyokat nevelő ház nintsen.

Hogy pedig jó igyekezetemben annyival inkább boldogúlhassak, kívánom ezen hazabeli minden uraságok előtt közönségessé tenni, hogy ha arra elegendő számú kis-aszzonyok minél előbb jelentenek magokat, tehát még egy férfi, és egy aszony Tánitót kívánnék magam mellé segítségül fogadni. Szoba leányt kettőt tartok, az egyik magyar, a' másik német. Az alkalmatosság nállam már jóval tágasabb mint eddig volt. Ollykor ollykor, kivált a' téli hólnapokban *Pesten* is vagy *Budán* szoktam lakni, a' kis-aszzonyok kedvéért, a' kik ott a' musikában 's tántzban gyakoroltathatnak.

Az ez tündönként való fizetést én meg nem határozom, hanem bizom azt kinek kinek magamagzattya eránt való indulattyára, 's tehetségéhez képest. Abban sem kötöm meg magamat, mennyi időt töltsön nállam valamelly kis-aszony. Ki tehetné azt fel, hogy egy ez tündő alatt mindenekben elegendő épületet lehetne venni, valamellyek egy nemes születésű kis-asznyonak hi pallérozására meg kívántatnak? de hogy egy

esztendő alatt is lehet valamelyekben elő menni; azok tehetnek bizonyoságot, a' kik már nevelésem alól ki mentek, és többet esztendőnél nem töltöttek itt, még is leg alább németül beszélni, 's írni meg tanultak. Mennyi esztendősök legyenek a' kis asszonyok, a' kiket fel vállalok; abba se szabok törvényt. Nállam vagynak igen gyengék is, de illendő gondviselés vagyon reájok; a' kik 14. esztendőt el értek, vagy meg haladtak is, azokról se hiszem, hogy csak a' magok ezek után járók, és minden jóra hajthatatlanok vólnának. A' világ mindég nagyobb nagyobb tökéletességre megyen; én is tehát azoknak, a' kik külvöesebb szivességgel viseltetnek erántam, alázatosan köszönöm azt is, hogy tudtomra adták már, mit tartanak némellyek az én eddig való nevelésben hibának, ebbe is jobbitást ígérek.

Ha már ezen jelentésem után is, a' mostani nállam lévő kis-asszonyok száma nem fog annyira nevedni, mint a' mennyi meg kívántatna az én fel tett szándékom végben vitelére; én magam nem leszek az oka, ha az a' köz haszonra, tökéletességre nem mehet. Hóltig háláadatos leszek azok eránt a' Méltóságok eránt, a' kik kedves kis-asszonyaikat eddig reám merték bízni. — Leg drágább jutalomnak fogom tartani, ha idővel is az ilyenek lesznek díszei ezen Nemes Hazának, a' mint erről tellyes bizodalمام vagyon. Adja meg az Isten azokat, a' kik ez után is ilyen nevelő házakat állítanak fel; úgy nézem én azokat, mint az én példámon indúlt hasznos munkát; és ha én többé nem tanítok, 's nem élek is, akkorra is használtam már a' Hazának.

Irtam Vácson Májusnak 29-dikén 1794.

Colom Anna.